

Kom naar de
VNTS bijeenkomst
op 28 oktober in Edel!
(zie bladzijde 6)

AHOJ!

Ledenbrief van de

Vereniging Vrienden

Nederland - Tsjechië & Slowakije

Nr. 112

Okt 1995

COLOFON

Bestuur:

A. Hoogstad voorzitter
Antoniuslaan 33, 3341 GA Hendrik Ido Ambacht
Tel. 078-6812603

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer secretaris
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag
Tel. en fax 070-3258679

A. den Boogert penningmeester
Postgiro rek.nr. 379543 t.n.v.
Ver. Vrienden Nederland-Tsjechie & Slowakije
Tel. en fax 010-4205581

G. Molenaar mevr. H. Sugito
C. Oostveen J. Vrijhof
G.P.A. Schöpping mevr. M. v. Dorst

Redactie Ledenbrief:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer tel. en fax 070-3258679
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

Mevr. H. Sugito J. Vrijhof
Joh. Sugito J.F.E. Wallin

Ledenadministratie:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

GSM (Genootschap voor Tsjechische en Slowaakse Muziek):

Hans Wallin (voorzitter) tel. 070-3278706
Prins Bernhardlaan 21, 2264 CA Leidschendam

Wim Brandse
Jacques de Coo

Afdelingen:

Amsterdam: K.L. Thio tel. 020-6791423
Rotterdam: A. den Boogert tel. 010-4205581
Den Haag: L.M.A. Marcus tel. 070-3683918

V.N.T.S.-Filmdienst:

K.L. Thio tel. 020-6791423
Van Baerlestraat 59, 1071 AR Amsterdam

Info Stedenbanden:

J.M. van Gastel tel. 070-3901190

Info Reisdienst:

A. Hoogstad tel. 078-6812603

AHOJ !

Wij heten onze **nieuwe leden** van harte welkom.

22/9 Dhr. H.F.A. Runte, Hoogeveen

22/9 Fam. Zollinger, Dieren

27/9 mw. E.I. Metting, Leeuwarden

3/10 Fam. R. de Bruïne, Zoetermeer

Restaurant Bohemen

**Het enige Tsjechische
restaurant in Nederland**

Vlees- en visspecialiteiten

**Appelhaven 26
1621 BC Hoorn (N.H.)
Tel. 02290-47692**

POSTZEGELHANDEL DRS. F.B. DIJKSTRA

Voor f 1,60 aan geldige Nederlandse
postzegels sturen wij u de prijslijsten)
van uw keuze.

- nummering volgens Michel
- prijzen in NLG
- ***KONVDC
- zwerdrukken/ministerblokken
- landenlijsten/ thematische lijsten

Wij
verzorgen
ook
(beedigde)
vertalingen
van en naar
bijna alle talen!

**Postzegelhandel
Drs. F.B. Dijkstra
Sybren Valkemastrijte 4
9088 BD Wirdum (Fri.)
Tel. 05105-51913
Fax 05105-51212**

**TSJECHIE
SLOWAKIJE
TSJECHOSLOWAKIJE
EN VELE ANDERE
LANDEN**

VAN DE VOORZITTER

De regelmaat van het verschijnen van AHOJ, na de zomervakantie is weer teruggekeerd. Er staan weer activiteiten te wachten, wij moeten weer aan de slag.

Onlangs zaten we met enkele bestuursleden bij elkaar, het zogenaamde Dagelijks Bestuur, en we spraken elkaar moed in.

Wij horen namelijk wel eens geluiden, verspreiden ze ook zelf wel eens, dat de Vereniging weinig van zich laat horen, dat er niet zoveel vanuit gaat en dat we de geest kwijt zijn om tot nieuwe plannen te geraken.

Wij zijn namelijk een Vereniging met een abstract doel: bevorderen van vriendschap. Die vriendschap betreft dan ook nog mensen in een ver land. Die doelstelling vormt de band die de leden onderling bindt. Misschien is het meer op zijn plaats wanneer ik zeg, dat wij met zijn allen op dezelfde golflengte zitten. Eigenlijk is dat nog verbazingwekkend dat het standhoudt.

Zonder zelfgenoegzaam te worden mag ik toch zeggen dat die bestending van de band een prestatie is. Dat gaat niet vanzelf. Er is een aantal van onze leden eigenlijk dagelijks met de Vereniging bezig. Zij vertegenwoordigen die, voeren gesprekken, geven informatie, onderzoeken wie een antwoord op een bepaalde vraag kan geven en zo voort. Ik geloof, dat wij maar zelden iemand, die zich tot ons wendt, teleurstellen.

Dan is er nog ons orgaan 'AHOJ', dat een aantal leden erg veel werk geeft, maar dat vele malen meer plezier en genoegdoening verschaft.

Zelfkritiek en kritiek van anderen is heilzaam. Wanneer die gaan ontbreken dan moeten we werkelijk de S.O.S.-signalen gaan uitzenden.

Een nieuwe orientatie is van tijd tot tijd nodig. De wereld om ons heen blijft per slot van rekening ook niet dezelfde. Met name Tsjechie en Slowakije zijn in een proces van snelle verandering gewikkeld.

Ten slotte: 28 oktober is de dag van de oprichting van het zelfstandige Tsjechoslowakije. In 1918 werd op die datum de republiek uitgeroepen. Op die datum hebben wij de bijeenkomst in Ede in "De Reehorst". Graag nodig ik u uit te komen. Wij beginnen om 10.30 uur. Er is een interessant programma.

Arie Hoogstad.

VAN HET BESTUUR

Een bekend spreekwoord luidt: "Een gewaarschuwd mens telt voor twee". Waar slaat dat nu weer op, zult u denken. Wel, nemen we artikel 5, sub 4 van onze Statuten.

"Het lidmaatschap eindigt door opzegging door het lid, door het overlijden van het lid of door roeyement van het lid door de algemene ledenvergadering. Opzegging kan slechts schriftelijk geschieden, uiterlijk twee maanden voor het einde van een verenigingsjaar."

Dat betekent dat opzeggingen schriftelijk vóór 1 november a.s. dienen te geschieden. Het gebeurt maar al te vaak dat leden bij het ontvangen van de acceptgiro (eind januari) ineens bedenken dat ze eigenlijk geen lid meer wensten te zijn en dan domweg de contributie niet betalen, verwachtende dat daarmee de kous af is.

Nou nee, zo werkt dat niet. Leden die te laat opzeggen moeten nog een jaartje blijven. Streng he? Het is maar goed dat er regels zijn; administratief gezien. Het is toch te gek dat er nu nog achterstallige contributiebetalingen binnenkomen!

Natuurlijk hopen we dat u de VNTS trouw blijft en er in de brievenbus uitsluitend leuke post belandt.

H.G.B.

VAN DE REDACTIE

De trein loopt weer, non-stop. Beginnen we bij de voorplaat: een fraai schilderij "Het blauwborstje" (het vogeltje is blauw) van Vojtěch Preissig uit 1903. In 'Ahoj' 111 berichtten we al over deze tentoonstelling. Bij "Wat het oog streelt" herhalen we nog eens wat aandachtspunten. Wij bezochten Naarden en kunnen er over meepraten.

Helaas moeten we ook nu weer een foutje in 'Ahoj' 111 melden. De drukker heeft op pag.21 in plaats van het plein met het Havlíček museum, het standbeeld van Karel Havlíček geplaatst en op pag.19 prijkt het standbeeld dat Myslbeck maakte van de dichter Karel Hynek Mácha, waarvan het onderschrift is overgeslagen. Sorry!

Over ons lid Marika Heyne verscheen een artikel in het Nieuwsblad van het Noorden. U leest er over in "De knipselmap". Haar moeder zond ons ook nog een verslag van het Sivo volksdansfestival te Odoorn, zie daarvoor "Van de leden", waarin wederom enkele markante inzendingen.

Speciale aandacht verdient de rubriek "Muzikale Noten" waar we een aantal concerten - van uiteenlopende aard - aantreffen. De concerten in de Vrije Scholen zijn zeker een bezoek waard. Ondergetekende bezocht het concert in Zoetermeer, 24 september jl. Ons lid Cornelis Boogerd was helaas ziek maar de pianist en prachtige alt hebben de voorstelling op voortreffelijke wijze gered. Een aanrader!

Met de Comeniusdag op 11 november a.s. in het vooruitzicht, gaat het 'portret' van Peter Krug over..... Comenius.

Het Evenement: onze dag op 28 oktober in Ede. Wij beloofden u nadere details, welnu, lees "Evenementen" en laat wat van u horen!

Veel leesplezier!

Hennie van der Burg.

Uit en thuis in Tsjechië en Slowakije

**Auto-, bus-,
en vliegvervoer
Hotels
Theater tickets
Eigen kantoor in Praag**

Voor uitgebreide
informatie:

Tailormade Travel
Trasmolenlaan 12
3447 GZ Woerden
Telefoon 03480 - 2 47 00
Fax 03480 - 2 01 02

KAMERS IN PRAAG

Diverse zeer aantrekkelijke
logeermogelijkheden met
100% privacy, centraal ge-
legen en/of goed te bereiken
met het openbaar vervoer.

Voor inlichtingen en
boekingen:

Jarka van Unnik-Adamová
Lage Duin 66,
2121 CH Bennebroek.
Tel. 02502-46412, liefst na
16.00 uur.

Tevens beschikbaar voor
beëdigde vertalingen in de
Tsjechische en Nederlandse
taal.

EVENEMENTEN

Een dag* met een sterretje, die zaterdag 28 oktober a.s.! Dan verwacht de VNTS u in het congrescentrum "De Reehorst" te Ede.

De zaal is al vanaf 10.00 uur open en om 10.30 zal onze voorzitter deze bijzondere bijeenkomst openen.

Er zullen enkele sprekers aan het woord komen. De heer Franta Wijchers, cultureel attaché van de Nederlandse Ambassade in Praag belicht het onderwerp 'Culturele betrekkingen' en de heer Leo V. Vladár zal over het Verdrag van Visahrad spreken.

De Landenkring Tsjechië - Slowakije, van het Platform Vredesbeleid van de VNG, stelt de culturele aspecten van de stedenbanden aan de orde.

Een en ander wordt afgewisseld met muziek, verzorgd door enkele VNTS-leden.

Om 17.00 uur is de voorzitter weer aan het woord om de bijeenkomst te sluiten.

Van 13.00 tot 14.00 uur is er een lunchpauze. U krijgt van ons consumptiebonnen en - zo u wilt - een lunchbon; de consumptiebonnen zijn voor rekening van de VNTS, voor de lunchbon wordt een bedrag van f 25,- berekend - de meerkosten van de lunch zijn weer voor rekening van de VNTS.

Per separate post hebt u inmiddels een uitnodiging ontvangen met antwoordstrook.

Wij verwachten veel post!

Tot ziens op zaterdag 28 oktober!

H.G.B.

Het maandelijks uitgeven van de Ledenbrief kost de VNTS een flinke duit. Door advertenties kunnen wij deze kosten drukken en u bereikt daarmee een gericht publiek in een oplaat van + 750 exemplaren. Onderstaand onze tarieven:

1/16 pag.	f 16,50;	5 nrs.	f 80,=;	10 nrs.	f 155,=
1/8 "	f 22,--;	" "	f 105,=;	" "	f 205,=
1/4 "	f 33,--;	" "	f 160,=;	" "	f 315,=
1/2 "	f 55,--;	" "	f 265,=;	" "	f 510,=
hele pag.	f 93,50;	" "	f 450,=;	" "	f 850,=

Voor nadere inlichtingen: Secr. V.N.T.S., Nieuwendamlaan 274, 2547 JR DEN HAAG. Tel. 070-3258679.

REISINFORMATIE

Afgelopen 2 september is de VNTS present geweest in Doetinchem. Bij de jaarlijkse stadsfeesten zijn de gezamenlijke culturele instellingen aanwezig om hun nieuwe programma aan de mens te brengen. Aangezien bij cultuur ook de stedenband met Pardubice hoort, heeft de gemeente de VNTS uitgenodigd om Tsjechië en Slowakije te promoten. De beschikbare ruimte is te klein om leden en adverteerders ook uit te nodigen. Vandaar dat zij een verzoek hebben gekregen om informatiemateriaal ter beschikking te stellen. Aldus heeft de VNTS de honneurs waargenomen.

Helaas vinden we bij aankomst onze beloofde tafels niet. We regelen dus zelf een tafel, maar één tafel is te klein en we confisqueren twee andere tafeltjes van buiten. Na dit staaltje improviseren kunnen we de Achterhoekers ontvangen.

De belangstelling blijkt niet bijster groot. Niet alleen voor ons. Er is over het algemeen weinig publiek. Slecht weer. Zaterdagse boodschappen doen en misschien nog duizend en een andere redenen. Toch is onze aanwezigheid de moeite waard. We hebben alle tijd voor degenen die wel belangstelling hebben.

Onze volgende reisinformatie is in Deventer en wel op 18 november. Daar vindt van 16 tot 26 november de manifestatie "Oost-Europa in Oost-Nederland" plaats; en de 18e is gereserveerd voor onder andere reisinformatie. Natuurlijk is de VNTS present met de reisinformatie. Van enkele leden/adverteerders is mij reeds bekend dat zij ook aanwezig zullen zijn, want ook kleine reisorganisaties zijn welkom op deze dag. Wie belangstelling heeft kan bij de Culturele Raad Deven-

ter, Jan-Henk van der Kolk (0570-693808) informeren of er nog plaats is. Anderen kunnen hun materiaal weer naar mij (Mesdagstraat 23-I, 1073 HJ Amsterdam) sturen, dan verspreiden wij het weer onder het toegestroomde volk.

Deze markt wordt gehouden in de Lebuïnus- of Grote kerk. Muziek- en dansgroepen uit Oost-Europa zullen de markt een feestelijk karakter geven. Buiten is een (rijdende) tentoonstelling te zien van oude Oosteuropese auto's. Kortom, ook voor leden een reden om op 18 november een dagje Deventer in te plannen.

Voor het najaar zullen we het hierbij laten. Om nog zelf een informatiedag te organiseren is iets te veel van het goede. Voor komend voorjaar (1996) hebben reeds twee stedenbanden hun medewerking toegezegd. Dat zijn Hoogeveen-Martin en IJsselstein-Strakonice. Voor het najaar 1996 staat alles nog open. Ik ben op zoek naar een wintersportplaats. Als iemand suggesties of tips heeft, hoor ik dit graag.

Doetinchem heeft ook belangstelling. Gezien de toezeggingen zal dat pas voorjaar 1997 worden. Dit zou gecombineerd kunnen worden met een stad in Slowakije. Misschien iets voor Zwijn-drecht-Poprad? Het lijkt allemaal nog ver weg maar men zegt nu eenmaal dat regeren vooruitzien is.....

Natuurlijk ben ik blij met deze belangstelling en streef ik naar steeds nieuwe contacten. Dat betekent niet dat stedenbanden die al een keer meegewerkt hebben aan een reisinformatiedag nooit meer mee mogen doen. Verre van dat. Na een aantal jaren is er een vernieuwd publiek en kunnen de stedenbanden op "herhaling". Dus Barendrecht en Harderwijk, laat het weten als er opnieuw belangstelling is. De samenwerking is uitstekend geweest en de ervaring is aanwezig.

De huidige formule van de VNTS-reisinformatie blijkt aan te slaan. Stedenbanden zijn geïnteresseerd. Bij goede, met name lokale, publiciteit loopt het storm. De publieke belangstelling is groot. Er bestaat een enorme behoefte aan informatie. Daarom verbaast het mij dat het huidige Tsjechisch verkeersbureau niet aan de weg timmert en dat Slowakije helemaal geen verkeersbureau heeft. Ik zou de promotie van beide vriendschapslanden graag wat professioneler willen verzorgen.

Cok Oostveen (020-6628546).

Nieuws van de stedenbanden en andere contacten.

Barendrecht - Louny.

Het navolgende is ontleend aan de knipselkrant Barendrecht-Louny, nr.15 van augustus jl.:

De Stichting Stedenband heeft in de kelder van het pand Singel 32 een expositie ingericht over de Tsjechische zuster gemeente. Met allerlei materiaal, zoals o.a. folders en foto's wordt een indruk gegeven van het leven in Louny. De bierbrouwerij en de meelfabriek aldaar hebben al materiaal tentoongesteld en andere bedrijven hebben toegezegd ook wat te zullen sturen. Met het oog op de vele vakantiegangers richting Tsjechië is ook informatie over Noord Bohemen in het algemeen en over Praag neergelegd. De bedoeling is later professionele expositieborden te kunnen plaatsen. Er wordt al voor gespaard. De Stichting Stedenband verkoopt ter versterking van de kas er dan ook artikelen die betrekking hebben op Louny, zoals bierglazen en speldjes. Wie de tentoonstelling wil zien kan bellen 0180-616059. Voor een permanente expositie over Barendrecht in Louny is de tijd nog niet rijp. Wel zijn er plannen voor het daar tentoonstellen van werk van cursisten van het Cultureel Werkhuis.

De delegatie uit Louny, die in mei jl. Barendrecht bezocht, kreeg voor het ziekenhuis in hun stadje een partij speelgoed en een geldbedrag aangeboden, bijeengebracht door de Kiwanisclub Barendrecht. Voor het geld gaat het ziekenhuis educatief speelgoed voor de jonge patiënten kopen. De Kiwanis (service) club heeft ook geld beschikbaar gesteld voor de scouting in de partner gemeente, die daarmee twee boten kan kopen. Bovendien wordt er gewerkt aan een groter project, te weten het bij elkaar brengen van f 25.000, voor het ontwikkelen van een bronnenbad in het ziekenhuis van Louny. De bron moet water leveren dat heilzaam is bij sommige maag- en huidziekten. Het bestaan van de bron was al lang bekend, maar deze heeft pas de laatste jaren meer aandacht gekregen. Nu komen er mensen een flesje vullen, maar door de ontwikkeling van de bron worden echte medische behandelingen mogelijk.

In het Barendrechtse gemeentehuis hangt sinds enige tijd een werk van de kunstenaar Jan Valt uit Louny, in afwachting van een goed plaatsje in een geschikte openbare ruimte. Kunstliefhebber en lid van de Culturele Raad Barendrecht, Jo Polak, kwam enkele jaren geleden via een fotoboek in contact met Jan Valt en hij was direct erg onder de indruk van diens werk. Via telefoon 01806-15713 is Jo Polak bereikbaar voor verdere informatie. Hij beschikt over een presentatiegids van Valt's werk in de laatste tien jaar, kan bemiddelen bij aankoop en heeft de mogelijkheid werken beschikbaar te stellen voor exposities in galerieën.

Zwijndrecht - Poprad.

Het nu volgende bericht vond ik in bovengenoemde knipselkrant.

In Zwijndrecht was er op 12 juni een bedrijvenbeurs waar ondernemers uit de regio rondom Zwijndrecht en uit het Slowaakse Poprad met elkaar konden kennismaken. Niet minder dan dertien Popradse bedrijven presenteerden zich met zulke uiteenlopende zaken al bier, meubelen, badpakken, verpakkingsmachines en rugzakken, gespitst om een afzetmarkt in Nederland aan te boren. Hoewel de belangstelling voor de beurs sommigen wat tegenviel durfde men toch voorzichtig van een succes spreken. Een aantal Slowaken kon na de beurs verdere zakelijke gesprekken afwerken, algemeen vond men dit soort presentaties erg belangrijk en een aardig initiatief om veel mensen tegelijk te ontmoeten.

Rijswijk - Beroun.

In het kader van de kerkelijke contacten binnen de stedenband was het zangkoor Slavos uit Beroun van 14 tot 18 september op bezoek in Rijswijk. Daarbij werden ook enkele uitvoeringen gegeven. Samen met twee Rijswijkse koren was er een groot concert in de Rijswijkse Bonifatiuskerk en een viering in de Benedictuskerk werd muzikaal opgeluisterd. Er was ook tijd voor andere dingen, zoals een ontvangst door het Rijswijkse gemeentebestuur en excursies naar Den Haag, Amsterdam, Delft en Rotterdam.

Het was de eerste keer dat bezoekers uit Beroun niet bij gastgezinnen in Rijswijk logeerden. Het onderbrengen van zo'n grote groep (het koor kwam met 40 leden) bleek organisatorisch te ingewikkeld. Maar men slaagde er in een hotel in Scheveningen te vinden dat de hele groep voor een zeer schappelijk prijsje onderdak wilde verlenen. De Rijswijkse parochianen konden door de storting van een gift meehelpen aan de betaling van de hotelnota.

Marika in Nižná

Dit is geen stedenband-bericht, maar het artikeltje uit het Nieuwsblad van het Noorden van 17 augustus jl. (door de moeder van Marika Heyne opgestuurd) is te aardig om niet iets daaruit over te nemen.

Hoofdpersoon is de 25 jarige Marika Heyne, afkomstig uit Valthermond en nu onderwijzeres op de basisschool in Nižná in het noordwesten van Slowakije. Hoe is dat zo gekomen? Het begon allemaal met het folkloristisch volksdansfestival Sivo van enkele jaren geleden in Odoorn. Bij Marika's ouders logeerden twee Sivo-dansers en dat kreeg voor de Valthermondse een romantisch tintje met enkele vakanties in Slowakije als gevolg. Met de persoonlijke vriendschap werd het uiteindelijk niets, maar de liefde voor land en volk leed er niet door. Integendeel. Marika studeerde toen aan de PABO in Emmen en koos het onderwijssysteem in Slowakije als afstudeerproject. Uit de daarvoor nodige contacten met Slowaakse onderwijzers vloeyde een tijdelijke werkplek in Nižná voort en na het PABO-eindexamen vroegen de Slowaken Marika Heyne aan de school in Nižná Engels en Duits te gaan geven, als reguliere leerkracht, en dat leek de avontuurlijke dame uit Valthermond wel wat.

Een onderwijsjob die echter ook wel wat idealisme vereist. Een salaris van, omgerekend, f 225 en een piepkleine behuizing moet ze er voor over hebben. Het begin, najaar 1994, was ook niet eenvoudig. De communicatie met de leerlingen verliep moeizaam, maar dat was na drie maanden al veel beter. Andere dingen gaven meer moeilijkheden, vertelde Marika, tijdens haar vakantie weer even in Nederland, aan de krant. Zo heeft ze nog al te stellen gehad (en nog wel) met de passiviteit op de 600 leerlingen tellende school. Allereerst onder de kinderen. Marika denkt dat het communisme de opvoeding in deze nogal beïnvloed heeft. "Ze wachten af tot er iets gevraagd wordt, zelf nemen ze geen enkel initiatief", vertelt ze. "Ook het docentenkorps lijdt aan hetzelfde euvel en de meesten tonen geen behoefte hun lessysteem te verbeteren", voegt Marika er aan toe. Maar gelukkig kan ze goed met de mensen opschieten en bevalt de kennismaking met de andere cultuur prima. De snelle vorderingen met de Slowaakse taal helpen natuurlijk ook mee, ook al is er af en toe een beetje heimwee. Ze treedt steeds vaker op als tolk bij manifestaties en vindt vertalen erg leuk. Ze sluit niet uit dat het nog eens haar hoofdberoep zou kunnen worden.

Jan van Gastel.

VAN URK. OOK IN HERFST EN WINTER FIJNE VAKANTIES IN DE TSJECHISCHE REPUBLIEK:

PERSOONLIJK GECONTROLEERDE APPARTEMENTEN, PENSIONS EN VAKANTIEWONINGEN IN VERSCHILLENDE PRIJSKLASSEN IN:

- * PRAAG, met eventuele culturele reserveringen en/of excursies
- * MIDDEN- EN ZUID BOHEMEN, o.a. SLAPY (stuwmeer, vissen), TELČ (door UNESCO beschermd cultureel monument), STRUHAROV (kastelen, paardrijden, golf, vis- en wandelgebied), ŠUMAVA (uitgestrekt wandelgebied, langlauf, veel natuurschoon).
- * REUZENGEBERGTE (uitgestrekt fiets- en wandelgebied, veel natuurschoon, vanaf Kerstmis sneeuwzeker!)

VERGEET NIET UW WINTERSPORTVAKANTIE NU VAST TE BOEKEN!

Inlichtingen bij: Van Urk, Amsterdam, telefoon 020 - 6231662
telefax 020 - 6242036

AHOJ, Vrienden Nederland - Tsjechië en Slowakije,

Burcht te Strakonice

In de vorige editie is de gemeente IJsselstein bijzonder hartelijk als lid van jullie vereniging verwelkomd. Hoewel melding werd gemaakt van een jumelage-band tussen de Tsjechische gemeente Strakonice en IJsselstein, is in juni 1995 een officiële stedenband tussen beide steden tot stand gekomen. Vriendschappelijke betrekkingen tussen beide steden zijn de afgelopen twee jaar hieraan voorafgegaan. De ontmoetingen zowel in Strakonice als in IJsselstein hebben beide gemeentebesturen gesterkt in de mening dat onderlinge samenwerking op basis van gelijkwaardigheid mogelijk moest zijn. Europese samenwerking zoals wij beogen, kan ons inziens alleen kans van slagen hebben indien die wordt ondersteund door de burgers van beide steden. In die context is tot de vorming van een stedenbandcomité overgegaan om de bevolking van beide steden te betrekken bij deze stedenband en de samenwerking concreet te vertalen in een meerjarig stedenbandplan.

Naast bestuurlijke en ambtelijke uitwisseling, waardoor een ambtelijke delegatie uit Strakonice binnenkort een stageprogramma in IJsselstein gaat volgen, zijn samenwerking op het gebied van sport, onderwijs, cultuur,

toerisme, gezondheidszorg en milieu concrete aandachtspunten.

Naast uitwisselingscontacten op diverse terreinen staat deelname van IJsselsteinse bedrijven aan een bedrijvenbeurs in Strakonice in 1996, een reisinformatiedag over Strakonice en Tsjechië in het voorjaar 1996 te houden in IJsselstein (in samenwerking met de V.N.T.S. en de VVV-IJsselstein) en deelname van een IJsselsteins koor aan de Kerstmarkt '95 in Strakonice voorlopig op het programma.

Om een toeristisch tipje van de sluier te lichten: Strakonice ligt zo'n 110 kilometer ten zuid-westen van Praag (Zuid-Bohemen). De stad heeft zo'n 25000 inwoners en wordt doorsneden door twee rivieren, de Otava en de Volynka. Het adellijke geslacht Bavor liet de huidige burcht bouwen, die tot de oudste waterburchten in de Bohemen behoort.

De burcht herbergt ondermeer een omvangrijk streekmuseum.

Achter de burcht worden in de openlucht de twee-jaarlijkse internationale Doedelzak "Festspiele" gehouden. Dit 3-daags festival is alleen al een bezoek aan Strakonice waard!

Vanwege de gunstige ligging biedt Strakonice in een cirkel van 50 kilometer vele toeristische mogelijkheden. Het Bohemer Woud en het Šumava-gebergte (zo'n 1000 meter hoog), bieden in alle jaargetijden volop toeristische en recreatieve mogelijkheden.

Willen jullie meer weten over Strakonice dan is een bezoek aan de reisinformatiedag in IJsselstein in het voorjaar 1996 een goede aanrader! Zodra over de datum van deze reisinformatiedag in IJsselstein meer bekend is, worden jullie hiervan op de hoogte gesteld!

Namens het stedenbandcomité Strakonice te IJsselstein,

Henk Krom.

VAN DE LEDEN

Uit Hierden, van de *fam. Schuurkamp* ontving de redactie een brief met een tip voor kampeersers.

Behalve het krantenartikel over haar dochter (Knipselmap) schreef *mevr. Heyn-Heijnis* uit Valthermond een verslag van het volksdansfestival in Odoorn.

Anna Plachá/Delft belicht het kuuroord Darkov en *de heer Berkelbach* uit Aalten doet een oproep.

Hans Wallin is van zijn stokpaardje gevallen - hij schrijft nu eens niet over muziek maar heeft het bij "Van en over", rubriek "Diversen" over een alternatieve knipselmap.

Het bericht van *de heer Boogerd* uit Wageningen is bij de "Muzikale Noten" geplaatst en het knipsel van *mevr. Koekebakker*, eveneens uit Wageningen, bij "Allerhande".

H.G.B.

Afgelopen zomer hebben we met 6 camper equipes twee nachten op de camping "OAZA" gestaan. Deze camping ligt in de nabijheid van Praag, nl. te Dolní Břežany.

De camping wordt gerund door moeder en zoon, die hier 3 jaar geleden nog (met echtgenoot van mevrouw) een kwekerij hadden (de naam van de familie ben ik helaas kwijt). Zij hebben deze kwekerij opgegeven en van dit terrein camping gemaakt. De boerderij is nog hun woonhuis. Meneer is gaan werken in een fabriek, om zodoende toch inkomsten te houden. De zoon leert en spreekt al aardig de Duitse taal.

Wij zijn alleraardigst door deze mensen ontvangen; ze waren heel blij, zomaar 6 campers te mogen begroeten in de maand mei!

In 1994 hebben ze grote moeilijkheden gehad met het nakomen van hun financiële verplichtingen.

Wij hebben hun foldertjes aan diverse kennissen gegeven in de hoop, dat ze deze camping aandoen bij hun bezoek aan Praag. Inmiddels is de camping-gids "ACSI" ingeschakeld en in 1996 worden ze daarin opgenomen.

Ten opzichte van Praag ligt de camping goed; met openbaar vervoer in ongeveer 30 minuten te bereiken. Alles is er schoon, fris en helder; 's nachts wordt de camping bewaakt door de zoon met zijn hond.

(Volgens het bijgevoegde prijslijstje kost een plaats voor auto met tent 110 Kč per dag en 70 Kč p.p.p.d.; in het voor- en najaar 15% korting en in 1995 voor Belgen en Nederlanders 25% korting vanwege de wateroverlast van de Maas; *red.*).

Adres: Autocamp OAZA, Zlatníky 47, CZ - 25241 Dolní Břežany. Tel. 0042-2-6438345.

Jan en Coos Schuurkamp.

Planá, een kleine stad van 8.000 inwoners met een centrumfunctie in het Tsjechische-Duitse grensgebied tussen Cheb en Plzeň/Waidhaus, nabij Mariánské Lázně, zoekt een Nederlandse Gemeente die een vriendschapsband wil smeden. Men denkt aan sportverenigingen, gezondheidszorg, bejaarden en diverse sociale en culturele instellingen.

Inl.: J.W. Berkelbach, Postbus 240, 7120 AE AALTEN, tel. 0543-474902 Fax: 474984.

Het Sivo volksdansfestival in Odoorn van 2 t/m 6 augustus

Een festival met 18 buitenlandse en 5 Nederlandse dansgroepen. Een volksdansfeest van ongekennde grootte op 6 podia, waarvan 5 in de openlucht en 1 grote tent voor de gala-optredens.

Tussen de 35.000 en 40.000 mensen bezochten dit zonovergoten spektakel.

Dit evenement wordt mogelijk gemaakt door een goede organisatie, een aantal sponsors en niet op de laatste plaats de gastgezinnen. Niet één groep wordt ondergebracht in een school of iets dergelijks. Elk dorp in de gemeente Odoorn en omgeving wordt er bij betrokken.

Zoveel mogelijk komen de groepen dinsdag in Odoorn aan. Na een kennismakingsoptreden wordt men onder het genot van een drankje voorgesteld aan de gastouders. Woensdagavond is het openingsdefilé, daarna zijn er diverse dansrondes.

Zaterdag en zondag wordt er nog een folklore-markt gehouden. Op zondagmiddag na de dansronde is er het afscheidsdefilé waarbij de gasten onder bloemen worden bedolven.

Dit jaar was er een groep uit Tsjechië, nl. de Folkloregroep Mánes uit Prostějov. Deze groep liet een aantal historische dansen zien. De heren zongen prachtige liederen en werden, evenals de dansers, begeleid door de muziekgroep "Ječmení".

De Tsjechen waren ondergebracht in het dorp Nw. Buinen en de groep heeft er een heel gezellige week doorgebracht.

Na een emotioneel afscheid vertrok men maandag weer richting Tsjechië. Vaak blijven er goede contacten over en al gauw worden er bezoeken afgelegd.

Zelf hebben wij in ons dorp (Valthermond) veel contacten met Slowakije, ook naar aanleiding van het Sivo-festival in 1991. 20 oktober a.s. gaan wij met een bus Valthermonders richting Slowakije.

Marieka Heijne-Heijnis.

Beste vrienden van de VNTS

Ditmaal wil ik het prachtige kuuroord Darkov onder uw aandacht brengen. Dit kuuroord is in Moravië gelegen op zeer korte afstand van Ostrava: twintig minuten met de bus. Deze situatie is te meer gunstig, omdat tussen Amsterdam en Ostrava kort geleden een directe vliegverbinding is geopend.

Dit kuuroord is reeds 130 jaren oud en bezit als enige in de wereld waterbronnen met daarin geneeskrachtig en natuurlijk jodium.

Een deel van het kuuroord is georiënteerd op patiënten met beperkingen aan het bewegingsapparaat, zoals reumatische aandoeningen, alle soorten artrosen, Bechterew etc.. Het andere gedeelte van het kuuroord is gericht op patiënten met ziekten aan het centrale en perifere zenuwstelsel, zoals arteriosclerose en verlammingen van de zenuwen wegens ontstekingen en tumoren.

Alle behandelingsafdelingen, zoals onder meer balneo, rehabilitatie en elektro beschikken over de modernste technieken. Ter ontspanning kan men paardrijden, zwemmen, tennissen en wandelingen door het prachtige park maken.

Specifiek aan Darkov is ook nog, dat de lucht ter plaatse een hoger jodiumgehalte heeft dan de lucht aan zee.

Indien u interesse hebt, kunt u voor nadere informatie contact met mij opnemen. Ik kan voor u individueel of als groep bespreken, de reis organiseren en eventueel begeleiden.

*Anna Plachá, arts,
Roland Holstlaan 735, 2624 JD Delft,
Tel. 015-2578281, fax: 071-5146578.*

Uit de knipselmap.

Wandelen in Karlovy Vary

In de Telegraaf van 2 september jl. een bijna paginagroot stuk van Nico van der Zwet Slotenmaker over het bekendste kuuroord van Tsjechie, Karlovy Vary, bij velen beter bekend onder de Duitse naam Karlsbad. Bovenaan het opschrift "Sfeerverpestende verboden in Tsjechische stad" en tussen foto's een tekst in zowat de grootste letters die het in deze niet zo bescheiden ochtendblad in voorraad heeft de mededeling "Wandelen mag nog net in Karlovy Vary". De reisjournalist begint dan ook met de zin: "Op de promenade voor het immense casino is zo'n beetje alles verboden". En hij somt op wat er allemaal niet mag: hond meebrengen, roken, fietsen, rolschaatsen, het gras betreden; alles aangegeven op "levensgrote en sfeerverpestende verbodsborden aan weerskanten van de wandelweg". Niet op de promenade zelf, die "schoon" moet blijven. Een uitzondering is er, zo laat Nico weten. De grootste hamburgergigant ter wereld heeft ontheffing gekregen. Conclusie: voor geld kunnen alle principes gebroken worden. (als conclusie misschien wel juist, maar wel een formulering in twijfelachtig Nederlands. JvG).

Vervolgens wordt uit de doeken gedaan hoe het in Karlovy Vary allemaal begonnen moet zijn. Daarvoor moeten we terug naar de 14e eeuw en naar Karel IV. Die ging 'n keer in deze buurt jagen en dat kostte bijna een jachthond. Dat dier werd door een hert op de horens genomen en was er slecht aan toe. Maar een behandeling met warm water uit een bron ter plekke deed

wonderen en naar aanleiding daarvan ging men het uit tal van bronnetjes opborrelende water ook op mensen uitproberen. Geen ziek orgaan of er was wat heilzaams voor te vinden en dus volgden velen de hond van Karel IV, de beau monde die nu eenmaal het makkelijkste kon reizen voorop. Na de tweede wereldoorlog werd het buitenlandse bezoek minder, maar nu weet de toeristenstroom Karlovy Vary weer goed te vinden en het stadsbestuur doet er alles aan het oude imago te herstellen. Op de promenade moet het rustig en netjes blijven. Daar wil men uitsluitend mensen zien die keurige slokjes water nemen en zich streng aan de regels van de dokter houden. En aan de regels volgens de verbodsborden natuurlijk. Maar volgens Nico van der Zwet Slotenmaker

mijden de meeste toeristen de plekken waar de geneeskrachtige glorie op hen ligt te wachten. Waar ze wel naar toe gaan? Naar het casino, dat de verslaggever geen opwekkende indruk vindt maken met zijn "niet al te propere snackbar, de speelautomatenhal en louches geldwisselaars". En naar de markt, waar de producten van de Boheemse glasblaaskunst met dozen tegelijk worden weggesleept. Ondertussen signaleert de Telegraafjournalist op de promenade voornamelijk "oude Tsjechische mannen die de verboden negeren en eigen gerolde piraatjes opsteken". Waarna hij zegt te vermoeden dat de nostalgie wel niet meer zal terugkeren, ook al zullen de historische gebouwen ooit wel weer opgeknapt komen. Wat hij hard nodig vindt.

Toerisme en verleden

Nog een andere krant heeft in september zijn toeristische pagina aan een Tsjechische stad gewijd. Haagsche Courant-correspondent Stevo Akkerman koos voor zijn beschouwing een rondgang langs wat hij noemt "de ongezuiverde resten van het communisme". In Praag. Eerst herinnert hij er even aan dat hij bij zijn eerste bezoek in 1988 onmiddellijk betoverd raakte door de harmonie van verhoudingen en kleuren, de groene eilandjes in de rivier, de bruggen, de roodgele trams, de Burcht. Drie jaar later ging hij in de "schatkamer vol architectonische en culturele rijkdom" wonen en zag hij de harmonie aangetast worden door de komst van het kapitalisme, waarbij stilte en rust verloren gingen en de trams veranderden in rijdende reclameborden en de toeristen kwamen. Veel toeristen. Die allemaal terecht komen op het Oudestadsplein, de Karelsbrug, de Burcht en andere "musts". Daarom wil Stevo Akkerman liever met zijn lezers een wandeling maken door het communistische verleden van de stad. Daarbij worden, zo zegt hij, geen grandioze monumenten gevonden, want die heeft het regiem hier niet nagelaten. Alleen al omdat Tsjechen zulke dingen niet bouwen, omdat ze alles dat groots en verheven is verafschuwen, meent Stevo. En wat aan een verkeerd verleden herinnert moet zo

mogelijk verdwijnen. Een van de eerste slachtoffers van deze zuivering was de Sovjet tank die jarenlang op het naar hem genoemde plein heeft gestaan en na enkele verfspartijen van groen naar roze en omgekeerd, nu op een achterplaatsje tot schroot staat te vergaan. Zo ver is het nog niet met het Žižkovmonument, de betonnen rechthoek, die dienst heeft gedaan als mausoleum van voormalige machthebbers als Gottwald en zijn tijdgenoten. Na de veranderingen van 1989 zijn hun stoffelijke resten afgevoerd naar het toilet van het hoofdkantoor van de communistische partij en later naar een Stevo Akkerman onbekende plaats gebracht. Het mausoleum is gesloten en wacht op een nieuwe bestemming.

Andersom kan het ook. Jan Palach die in januari 1969 zich zelf in brand stak uit protest tegen de Russische bezetting en de daarop gevolgde "normalisatie" en sindsdien als een volksheld bijkans wordt vereerd, werd door de autoriteiten in 1973 herbegraven in zijn geboortedorp om aan de bedevaart naar zijn graf in Praag een einde te maken. In 1990 werd dit ongedaan gemaakt en hij rust nu in een vredig hoekje van het Olšany kerkhof.

Op zijn tocht langs plaatsen uit het rode verleden komt Stevo Akkerman ook op het Oudestadsplein. Daar stond in februari 1948 de communistische leider Klement Gottwald op het balkon van het Kinský-paleis om na de geslaagde greep naar de macht de toejuichingen van zijn aanhangers in ontvangst te nemen. Die toejuichingen waren warm, maar het weer was ijsig koud en Klement was blootshoofds. Gelukkig werd hij vergezeld door zijn gewillige dienaar Clementis en die zette zijn beremuts af en plantte deze op het koude hoofd van zijn leider. De foto van dit grootse moment vond ruime verspreiding en sierde ook enkele jaren lang vele schoolboeken. Enkele jaren maar, want de barmhartige Clementis viel in ongenade, de foto's moesten er uit en Clementis zelf werd opgehangen. Stevo Akkerman wijst er op dat de mutsencene de opening vormt van Milan Kundera's "Het boek van de lach en de vegetelheid".

Geen standbeelden voor de upper ten uit de periode 1948-1989, maar nog altijd wel de John Lennon-muur tegenover de Franse ambassade in Malá Strana. Na Lennon's dood kwamen hier op 8 december altijd jongeren bij elkaar om hun idool te herdenken. De overleden Beatle was heel populair als symbool van protest tegen impopulaire gezaghebbers. De muur werd volgeschreven met leuzen, zoals "Lennon is onze Lenin", die door de autoriteiten niet als complimenteaus voor het regiem werden opgevat, zodat de samenkomsten steeds tot hard politie optreden leidden.

Een echte erfenis van de communistische tijd noemt de journalist de Praagse metro. Station Moskevská, inmiddels omgedoopt in Anděl, werd ooit door Russische arbeiders gebouwd als bewijs van de eeuwigdurende vriendschap tussen de Sovjet Unie en het toenmalige Tsjecho-Slowakije. Als tegenprestatie bouwden Tsjechen trouwens ook een metrostation in Moskou, dat Praha ging heten. De hal van Moskevská/Anděl is nog steeds vol met mozaïeken die het Rode Plein en het Kremlin tonen en grote, afschuwelijke, woonblokken die ten tijde van het aanbrengen werden omschreven als de "indrukwekkende modernisering die de bewondering zal oproepen van de toekomstige generatie". Die generatie echter heeft andere interesses en beschouwt veelal McDonalds als indrukwekkende modernisering, constateert Akkerman.

Politie maakt van een boef een held

Ook NRC-correspondent Frits Schaling heeft het op 19 augustus jl. over de metro. Met name over de daarin aangeplakte advertentie van de Praagse politie met de tekst: "Kom bij ons werken om het imago van de Tsjechische politie te verbeteren". Volgens Schaling is dat laatste dringend nodig, omdat het met de reputatie van het politie-corps niet best gesteld is. Hij heeft het over incidenten eerder dit jaar toen politie-mensen wat al te vlot hun dienstwapen grepen, met als gevolg nogal wat slachtoffers, waarna er een periode kwam waarin de ijverige schutters van weleer zich wel erg makkelijk hun schiettuig door criminele tegenstanders lieten ontfutselen. Ook ontsnappingen van al gearresteerden blijken aan de orde van de dag te zijn.

En als klap op de vuurpijl was er de zaak van Ladislav Winkelbauer, een man die als verdacht van een dubbele moord tot voor kort netjes achter slot en grendel zat. Maar, zo vertelde Frits Schaling, toen moest hij een keer voor verhoor naar een kantoor in het centrum van Praag. Op de terugweg naar de gevangenis wist hij dankzij een portie bluf zijn twee begeleiders te overmeesteren en aan een boom te binden, waarna hij er met de politieauto en wapens

vandoor ging. De auto werd teruggevonden en de politie-mannen kregen een disciplinaire straf, maar vriend Winkelbauer bleef onvindbaar, in elk geval tot de datum van het artikel, 19 augustus. Wel gaf de ontsnapte een teken van leven via een briefje aan het boulevardblad *Expres*. Daarin liet hij weten zich genoodzaakt te hebben gezien te ontsnappen, omdat het onderzoek naar zijn zaak "bevooroordeeld, eenzijdig en vol intriges" was. Aan de twee leden van het politie-escorte bood hij ook nog terloops excuses aan voor het feit dat hij ze de stuipen op het lijf had gejaagd met een verhaal over een bom die hij kon laten ontploffen.

Ladislav Winkelbauer wordt verdacht van moord op zijn vriendin en een zakenpartner, maar desondanks lijkt hij uit te groeien tot een

soort nationale held, wiens vermetelheid bewonderd wordt. Tegenover hem ziet men dan "die stomme politie, die niets kan". Een sfeer die weinig gunstig lijkt voor de groots ingezette werwingscampagne voor nieuw bloed bij het politiecursus.

"Tady je oddělení přehmatů a omylů. Zločiny jsou vedle"

"Dit is de afdeling vergissingen en fouten. Afdeling misdaad is hiernaast"

Knipseltjes

- De president van de Tsjechische Republiek, Václav Havel, die zelf zoals algemeen bekend is rookt als een ketter, heeft alle jongeren opgeroepen nooit met roken te beginnen. Hij deed dat in een brief aan de Europese artsenorganisatie "Roken of gezondheid", waarin hij schreef als iemand die al 44 jaar rookt, alle jonge mensen te adviseren er niet mee te beginnen en zijn respect te betuigen aan iedereen die er mee stopt. "Wie niet rookt is, onder meer, een vrijer persoon", voegde hij aan zijn oproep toe. Het is echter niet zo, dat Havel, zelf ook de sigaret gaat afzweren. Zijn woordvoerder heeft laten weten dat de president "vrede gevonden heeft met zijn slechte gewoonte" en er niet meer van af zal stappen. (Haagsche Courant 2 september 1995)
- Vele tientallen jaren lang was de Tsjechische krant *Rudé Právo* (Rood Recht) het officiële orgaan van de Tsjechoslowaakse communisten. Na de omwenteling kon het blad zich aardig handhaven met een meer onafhankelijke koers, al bleef de naam onveranderd. Daar is nu verandering in gekomen. Sinds kort heet de krant kortweg *Právo* (Recht). (knipsel ontvangen van de heer Krug, naam van de krant niet bekend)
- De zoon van de Slowaakse president Michal Kováč, Kováč junior, is op 1 september in Bratislava ontvoerd, de Slowaaks-Oostenrijkse grens overgebracht en op de stoep van een Oostenrijks politiebureau gedeponeerd. Omdat er tegen Kováč jr. een internationaal opsporingsbevel liep in verband met een fraudezaak in Duitsland, kon hij gelijk een Oostenrijkse politiecel in. Dadelijk gingen er geruchten over een politieke achtergrond van de kidnap. Premier Mečiar zou er de hand in gehad hebben om de president te treffen. Werktuig daarbij zouden leden van de Slowaakse geheime dienst zijn geweest. De Tsjechische TV-zender Nova en ook Slowaakse kranten meenden zo niet bewijzen dan toch aanwijzingen te hebben. Politici, die tot de tegenstanders van Mečiar behoren deden ook een duit in het zakje. Mečiar ontkende in alle toonaarden iets met de zaak te maken te hebben en beschuldigde onderzoeksofficier Simunic ervan politiek te bedrijven in plaats van politiewerk te doen. Simunic werd kort daarna van zijn taak ontheven. (Aldus berichten in diverse kranten op 2, 8 en 9 september. Tot op heden - 29 september - is geen nader nieuws in deze verschenen)
- Drie jaar geleden hebben Tsjechië, Slowakije, Hongarije en Polen het Middeneuropese vrijhandelsverdrag CEFTA tot stand gebracht. Daarbij werd gemikt op een snelle vermindering van de invoerrechten. De heffingen op veel industrie goederen worden volgend jaar weer verlaagd. Ook de import van landbouwprodukten wordt minder belast, althans tot bepaalde hoeveelheden. Over twee en een half jaar moet alles geheel zijn afgeschaft. Inmiddels heeft zich een vijfde land bij CEFTA mogen aansluiten, nl. de voormalige Joegoslavische republiek Slovenië. Dit lidmaatschap wordt als een belangrijke vooruitgang in de integratie van Midden Europa beschouwd en besloten is dat de landen hun onderlinge handel zullen vergroten en de mogelijkheden voor dienstverlening en kapitaalverkeer zullen uitbreiden. (NRC 12 september 1995)

TSJECHISCHE PORTRETten (XXI)

Comenius in Nederland

In 1592 werd de grote pedagoog, filosoof en theoloog Jan Amos Komenský, beter bekend onder zijn Latijnse naam Comenius, in Moravië geboren.

Comenius, die zijn naam aan verschillende Nederlandse scholen gaf, woonde de laatste veertien jaar van zijn leven (hij overleed in 1670) in Amsterdam. Hier had hij na een bewogen leven onderdak gevonden dankzij de hulp van de Amsterdamse patriër Laurens de Geer, wiens vader Louis de Geer al eerder een reis van Comenius naar Zweden mogelijk maakte. Comenius vond zijn laatste rustplaats in Naarden. Waarschijnlijk heeft Laurens de Geer, die banden onderhield met de predikant van de Waalse kerk in de oude vestingstad, bewerkstelligd, dat Comenius in Naarden werd begraven.

Leven en betekenis van Comenius

Jan Amos Comenius werd op 28 maart 1592 in Nivnice bij Uherský Brod in Moravië geboren in een gezin, dat behoorde tot de kerkelijke gemeenschap van de Boheemse Broeders. Deze Boheemse Broeders waren voortgekomen uit de Tsjechische hervormingsbeweging van Jan Hus. Comenius leefde in een tijd waarin protestanten en katholieken onverzoenlijk tegenover elkaar stonden en Bohemen en de Nederlanden beide voor hun onafhankelijkheid tegen de Habsburgers stredden. Dank zij de Broedergemeente kon Comenius de Latijnse school in Pířerov bezoeken en daarna de protestantse universiteiten van Herborn en Heidelberg. In zijn studententijd maakte hij o.m. een reis naar Amsterdam. Teruggekeerd in Moravië wachtte hem een benoeming als leraar aan de Latijnse school van Pířerov, waar hij zelf leerling was geweest. Maar al spoedig kreeg hij een nieuwe taak als predikant en rector van een school in Fulnek aan de Silezische grens.

In 1620 moesten de Boheemse protestanten in de Slag op de Witte Berg het onderspit delven tegen de Habsburgse legers. Dit leidde tot zware vervolgingen van de Boheemse Broeders. Het huis van Comenius werd geplunderd en zijn bibliotheek in brand gestoken. Tragischer nog was het feit dat zijn vrouw en kinderen kort daarop aan de pest stierven. Comenius vluchtte naar Leszno (Lissa) in Polen, waar de Broeders hem tot directeur van een gymnasium benoemden. Als balling schreef Comenius zijn "Das Labyrinth der Welt und das Paradies des Herzens" (1623), één van zijn geschriften, die in het Nederlands is vertaald en waarin hij de hoop uitsprak eens naar een onafhankelijk Bohemen te kunnen terugkeren.

In Leszno kwam zijn befaamde werk over het taalonderricht "Janua linguarum reserata" (De poort der talen geopend) tot stand. De Zevenburgse hertog Rákóczi nodigde hem uit zich in Sárospatak te vestigen waar hij in 1654 het even bekende "Orbis sensualium pictus" (De zichtbare wereld in beelden) publiceerde. Dit op aanschouwelijk onderwijs gerichte, baanbrekende werk, werd in 24 talen vertaald. Het boek bevat plaatjes met een Latijnse tekst en een vertaling in de landstaal.

Comenius was een Europese vermaardheid geworden. Hij gaf onderwijsadviezen in Engeland, Zweden en Nederland. Als voorstander van algemeen volksonderwijs wist hij belangrijke vernieuwingen te bewerkstelligen. Zijn onderwijshervormingen zag hij als een deel van een universeel programma van hervorming en vernieuwing van maatschappij, kerk en cultuur. In 1642 vestigde hij zich in de Poolse stad Elbląg (Elbing) aan de Oostzee en schreef hier zijn "De rerum humanarum emendatione consultatio catholica" (Algemeen beraad over de verbetering der menselijke aangelegenheden). Het werd een werk in zeven banden, waarvan de "Pansophia" (de synthese tussen de Openbaring en de uitkomsten van de wetenschappen) het belangrijkste deel vormde omdat het een centraal thema in het denken van Comenius vertegenwoordigde. Het manuscript werd eerst in 1935 in de bibliotheek van het weeshuis in Halle aan de Saale ontdekt

en pas in 1966 in Praag gepubliceerd.

De vrede van Munster in 1648 betekende de definitieve rekatholisering van zijn vaderland. Comenius bleef een balling. Nieuwe rampen troffen hem. Hij verloor zijn tweede vrouw en in 1656 vernietigde een brand zijn huis, zijn bibliotheek en allerlei handschriften, die de vrucht waren van jarenlange arbeid.

Dankzij de gastvrijheid van de invloedrijke familie De Geer vond Comenius in 1656 een toevlucht in Amsterdam waar hij een drukkerij oprichtte. In 1657/58 verscheen zijn volledige didactische werk "Opera didactica omnia".

Men zou Comenius nu een holistische denker noemen. De wereld is in zijn visie vanuit oorsprong en doel een harmonische totaliteit. Teveel gaat men volgens Comenius uit van een fragmentarische, geïsoleerde abstracte wetenschap, die de mens deformeert en geen oog heeft voor de totaliteit. Hier richtte hij zich o.m. tegen Descartes, die hij op kasteel Endegeest bij Leiden ontmoette en met wie hij vier uur lang discussieerde zonder tot overeenstemming te komen. Volgens Comenius moet men de totaliteit in het oog houden en de grenzen overschrijden, die worden getrokken tussen wetenschap en geloof. Hij sluit zich in zijn filosofie aan bij Cusanus, dus bij het renaissance-denken en ziet de mens als een mikrokosmos, die alles in zich omvat.

De mens heeft een bijzondere waarde als evenbeeld Gods en deze waarde openbaart zich ook in zijn roep om vrijheid. In zijn "Panorthosia" schrijft Comenius: "Wij moeten er zonder voorbehoud naar streven, dat de vrijheid naar het mensengeslacht terugkeert, de vrijheid van denken, de religieuze burgerlijke vrijheid. Vrijheid verklaar ik, is het prachtigste menselijke goed, waarmee de mens geschapen is en niet van hem te scheiden....". In politicus werden deze opvattingen vertaald door zijn streven naar een wereldgemeenschap, een wereldtaal en bovenal naar vrede.

Toen in 1667 de vredesonderhandelingen in Breda na de tweede Engelse oorlog begonnen, ondernam Comenius een vredesmissie en overhandigde de diplomatieke vertegenwoordigers van Nederland, Engeland, Frankrijk en Zweden zijn "Angelus pacis" (De engel des vredes).

Comenius kan beschouwd worden als één van de geestelijke vaders van de oecumenische gedachte en ook van de UNESCO, die verschillende geschriften van en over hem liet publiceren.

Relaties van Comenius met Nederland

Reeds ten tijde van de Praagse reformator Jan Hus bestond er bij hervormingsgezinden in Nederland, zoals de groep rond de Moderne Devotie, belangstelling voor Boheemse bewegingen, die een vernieuwing van de kerk nastreefden.

Het ideeëngoed van Hus bleef bewaard in de Boheemse Broederschap, waarvan Comenius de laatste bisschop was. De nederlaag van de Boheemse protestanten tegen de Habsburgse legers bij de Witte Berg in de omgeving van Praag (1620) leidde tot de vlucht van de Boheemse "Winterkoning" Frederik V van de Palts naar Nederland, waar hij door zijn neef prins Maurits gastvrij werd ontvangen. De betrokkenheid van Nederlandse theologen bij de strijd van hun hussietische medechristenen bracht vele Bohemers ertoe in ons land een toevlucht te zoeken. In 1656 zou ook Comenius deze weg gaan.

Hoewel de Nederlandse protestanten steun aan leden van de Boheemse Broederschap als vanzelfsprekend beschouwden, deelden zij niet alle opvattingen van Comenius. Zijn ideeën waren in hun ogen nogal onorthodox en bovendien leende Comenius een willig oor aan allerlei geestdrijvers en chiliasten, die de ondergang van het Habsburgse rijk, het pausdom en de terugkeer van de Boheemse ballingen voorspelden. Toch had hij ook in Nederland grote bekendheid verworven en werden zijn boeken in Nederland meerdere malen herdrukt.

In de stad	Intra urbem	V meste		
				
straten	1	plateae	1	ulice
markt	2	forum	2	tržiště
gaanderij	3	porticus	3	ochoz
steegjes	4	angiporti	4	ulicky
kerk	5	templum	5	kostel
school	6	schola	6	škola
raadhuis	7	cunra	7	radnice
markthal	8	domus mercaturae	8	tržnice

Comenius' onderwijsmethode

Het bekendste werk was wel de "Janua linguarum reserata" (De poort der talen ontsloten), een "beknopte methode voor het leren van de Latijnse (en van elke andere) taal tegelijk met de grondslagen van alle wetenschappen en kunsten, samengevat in 100 titels en 1000 zinnen" zoals de ondertitel aangaf.

Dit bekendste boek werd voorafgegaan door "Vestibulum rerum et linguarum" in het Nederlands vertaald als "Portael der saecken en spraecken". Met dit boek, voorzien van schitterende illustraties van Crijspijn de Pas, werd de leerling op aanschouwelijke wijze een beperkte woordenschat en kennis der omringende werkelijkheid bijgebracht. Met reden gaf men Comenius de bijnaam "De Galilei van de opvoeding". Hij poogde de grammatica in het klassieke talenonderwijs ingrijpend te vereenvoudigen en van nutteloze ballast te ontdoen maar bovendien het uit het hoofd leren van voorbeeldzinnen te vervangen door een methode die taal en werkelijkheid op elkaar betreft. Hierdoor ontstaat bij de leerling een beter begrip van het geleerde, hetgeen bevorderd wordt door duidelijke illustraties. Het bekendst is Comenius' "Orbis sensualium pictus" (De wereld van het waarneembare in afbeeldingen) geworden. Het gaat Comenius er niet alleen om kennis van de wereld van planeten, de aarde, planten en dieren te verspreiden maar zijn visuele encyclopedieën zijn er ook op gericht het geloof te verdiepen. In 1657 verscheen de "Opera didactica omnia" (Alle onderwijskundige werken), opgedragen aan de bestuurders van de stad Amsterdam. Deze opdracht viel bij de Amsterdamse autoriteiten uiteraard in goede aarde. Comenius werd ereburger van Amsterdam, dat hij "de oogappel der steden, sieraad van Nederland, lusthof van Europa" noemde.

Voor Comenius' "pansofische" ideeën bestond veel minder belangstelling. Vele jaren werkte de Tsjechische denker aan zijn pansofisch geschrift "De rerum humanarum emendatione consultatio catholica" maar het kreeg weinig aandacht, terwijl Comenius juist de pansofie als zijn levenswerk beschouwde, waarvan didactiek en pedagogiek een afgeleide waren.

Het herdenkingsjaar 1892 stimuleerde het onderzoek naar de figuur van de Tsjechische balling en de verspreiding van zijn ideeën en idealen. De Amsterdamse arts dr. R.A.B. Oosterhuis heeft hiertoe in de jaren twintig en dertig van onze eeuw een belangrijke bijdrage geleverd. Hij vertaalde vier boeken van Comenius en schreef verschillende studies over de Tsjechische pedagoog en filosoof. In 1892 verrees in Naarden een monument ter herdenking van de Tsjechische balling, in 1924 gevolgd door de stichting van een Comenius Museum. Het jaar 1929 was opnieuw een belangrijk jaar voor de bewonderaars van Comenius. Toen werd met steun van de Tsjechoslowaakse regering het Comeniusmausoleum geopend, waar Comenius werd herbegraven. Dit mausoleum werd door vele Tsjechen en Slowaken bezocht, o.m. door president Havel.

Comenius Museum

Het Comenius Museum, voordien gevestigd in het Spaanse Huis in Naarden, is in 1992 verhuisd naar de nabijgelegen Weeshuiskazerne. Deze voormalige kazerne grenst aan het mausoleum waar Comenius begraven ligt.

Het museum, gevestigd Kloosterstraat 33, Naarden, biedt een videoprogramma, een bibliotheek met een collectie van werken van en over Comenius en wisselende tentoonstellingen.

Standbeeld te Naarden

DIVERSEN

Een alternatieve knipselmap

Iedere keer als ik de knipselmap lees, heb ik bewondering voor de samenstellers ervan; anderzijds vraag ik me af, wat voor reacties deze bij de lezers oproept, en het is toch de bedoeling dat het gelezen wordt, zonder alleen maar als droge kennisgevingen van feiten en gebeurtenissen te worden aangenomen?

Een andere kwestie is dit: waarom zouden wij zelf - en dat geldt zeker voor mij, die er al zoveel jaren komt - niet meer over onze ervaringen vertellen, wat wij van vrienden horen, wat wij in kranten lezen en eventueel (laten) vertalen? Waarom zou ik me bij mensen als F. Schaling of C. Zoon achterstellen (in het vervolg, met alle achting, af te korten als Schaling & Zn.)?

Laat ik beginnen met een stukje in de NRC van ongeveer een maand geleden, over de invloed van de staat in de maatschappij - in verband met de internationale tendens deze terug te dringen; het sloeg niet speciaal op één land:

"Zonder een rechtssysteem met bijbehorend toezicht, sociale voorzieningen en belastingheffing onttaardt een vrije economie tot een economie van vrije jongens met alle anarchie - en in uiterste instantie geweld - vandien".

Volgens Tsjechische vrienden is dit al van toepassing op hun land, misschien wat pessimistisch, maar men moet er daar toch voor oppassen, dat het zover niet komt!

Wat me meer verontrust is het resultaat van een enquête, vermeld in de knipselmap van juni 1994; tenzij het anders was dan hier is gesuggereerd:

"Een derde van de ondervraagden is tegen arme mensen, gepensioneerden, buitenlanders en mensen met een andere politieke overtuiging".

Hier dienen zich vragen aan: Hoe zijn de proefpersonen geselecteerd? Misschien voor een groot deel jonge mensen, die nog op staatskosten hebben kunnen studeren, en nu ze voor alles moeten betalen, hun ongenoegen afreageren in ongemotiveerde haatgevoelens? Zijn het vier maal dezelfde ondervraagden? Hoe heeft men de vraag gesteld? "Aan wie heeft u een hekel?" Of: "Hoe staat u tegenover 1) buitenlanders 2) gepensioneerden enz.?" Schaling & Zn. vertellen dit niet.*

Nu niet bepaald aantrekkelijk voor mij, als de ondervraagden een aselechte steekproef uit de bevolking zouden vormen, en men dus zou kunnen concluderen dat ongeveer 1/3 van de mensen tegen 4 groepen andere mensen zijn. Want, zo u weet, ben ik een buitenlander; mijn beste Tsjechische vrienden zijn enkele jaren gepensioneerd, weliswaar niet arm, maar ook niet rijk en ze worden regelmatig ermee geconfronteerd steeds minder met hun geld te kunnen doen. Mensen die, en zij zijn uiteraard niet de enigen, hun hele leven gewerkt hebben, onder niet altijd aangename omstandigheden, een hete en een koude oorlog hebben meegemaakt, en zich onwillekeurig wel moeten afvragen: waarom? Ik zeg dan wel eens dat dit probleem óók in Nederland bestaat, met de mensen die alléén AOW of WAO (toevallig dezelfde letters, een fatale combinatie) hebben.

Maar als de enquête betrouwbaar is, wat ik betwijfel, valt 1/3 deel van de Tsjechische appels wel erg ver van de stam! Door de eeuwen heen zie je vanaf de Hussieten een sterk sociale traditie. Thomas Masaryk heeft nog eens opgemerkt dat de Tsjechische kwestie óók vooral een sociale kwestie was. En vooral in muziek (Janáček) en literatuur (Bezruč, Neruda, Majerová, Čapek, Wolker e.a.) loopt toch een draad van medelijden met de armen, waarvoor de samenleving geen oplossing wist.

Nu heeft volgens de enquête ook 50% iets tegen rijken. Dat is natuurlijk even dom. Tenzij iemand duidelijk stelt dat hij iets tegen een samenleving heeft waar uitgesproken rijken en uitgesproken armen voorkomen. Daar valt mee te praten, al zal ik nooit van iemand verlangen de oplossing te weten, die weet ik ook niet, zeker niet op korte termijn. Janáček wist die óók niet, waarschijnlijk niet. Hij heeft zich ook nóóit uitgesproken over de Russische revolutie.

*Dit is niet van Schaling & Zn. maar uit de E-mail Carolina. Het zijn kleine stukjes van een Engelse journalist, vertaald in het Tsjechisch (red.).

Nog iets voor een alternatieve knipselmap? Voor zover Schaling & Zn. er niet al over schreven? Over de zaak *Marta Chadínová* die nogal wat geld schijnt te hebben verduisterd, al amnestie kreeg voor haar proces begon, wat zij vervolgens geweigerd heeft? Hoe het verder afgelopen is, weet ik niet, men hoort er niet meer over. Ik heb overigens niet het schrijverstalent van een Karel Čapek of Egon Erwin Kisch of de Oostenrijker Karl Kraus, die over zo'n rechtszaak humoristische reportages konden schrijven - dus laat ik dit verder.

Of over het *Grootmoederdal* (Babiččino údolí) bij Ratibořice, waar Božena Němcová haar beroemde roman schreef, dat door iemand van een of andere Immobiliengesellschaft GmbH dreigt te worden opgekocht, een man die uitgerekend Wolf heet? 't Lijkt Roodkapje wel. Welke jager pakt die wolf op en brengt hem naar de dierentuin? Voor het te laat is....

Aangenamer is het volgende bericht uit een Tsjechische krant. In Lázeč bij Lanškroun vinden regelmatig (ieder jaar eind augustus) bijeenkomsten plaats: "Vriendschappelijke ontmoeting van Tsjechen, Moraviërs en Slowaken", met culturele programma's, voordracht, muziek enz.. Iedereen die ontevreden is met het uiteenvallen van de republiek Tsjechoslowakije en voor wie menselijke betrekkingen, solidariteit niet vreemd is, wordt verwelkomd! Is er eigenlijk een vriendschapsvereniging Tsjechië-Slowakije? Of Slowakije-Tsjechië?

Hans Wallin.

Cok Oostveen verzamelt voor de V.N.T.S. allerlei informatie op het gebied van reizen, vervoer, vakantiewoningen e.d. Een en ander staat ter beschikking van V.N.T.S.-leden. Hebt u op dit gebied nuttige informatie voor de V.N.T.S., laat het Cok dan weten. Zijn adres is: Mesdagstraat 23-1, 1073 HJ Amsterdam. Tel. 020-6628546.

Wilt u een avondje genieten? Ja, wie niet!!

Koop dan de prachtige videoband over Jáchymov, zijn geschiedenis en omgeving (Noord-Bohemen).

In deze schitterende videofilm komen de kuurbadplaatsen Mariánské Lázně (Mariäbad), Karlovy Vary en in het bijzonder Jáchymov (Joachimsthal) aan de orde.

Deze laatste stad is door verschillende gebeurtenissen wereldberoemd geworden en weer in de vergetelheid geraakt. Wilt u weten, hoe dat gekomen is?

Deze videofilm **"Jáchymov, geschiedenis en omgeving"** kost u slechts f 20,- excl. verzendk.

Een toeristisch boekje over West-Bohemen met zijn prachtige plaatsen, zijn mooie, golvende landschap en zijn boeiende geschiedenis is in voorbereiding. Het komt begin 1996 uit.

Extra aanbieding een verhalenbundel "Vrienden"

Een gezellig, humoristisch boek over het dagelijks leven en het kuren in Jáchymov (Tsjechië). De auteur beschrijft o.a. de gezellige sfeer van het kuren en het gastvrije kuuroord Jáchymov. f 15,- exclusief verzendkosten.

Bel of schrijf naar Uitgeverij **"In liefde Bloeiende"**

Azuriet 12, 3831 VW Lelst.

Telefoon: (033) 4942183 / Fax: 033) 494 52 39

GENOOTSCHAP VOOR TSJECHISCHE EN SLOWAAKSE MUZIEK

TSJECHEN ONDER ELKAAR (een klein reisverhaal)

Hotel de Ville, en geen enkele kamer vrij! Het loopt naar middernacht, we zoeken in een hotel in Triest tevergeefs een vrije kamer en beraden ons dan beklemd in een of ander hotel aan de rand van de stad wat ons nu te doen staat. Dan biedt een dienstmeisje van het hotel ons haar woning aan.

Met de auto rijden we naar de Via Enrico Totti. We gaan vier verdiepingen naar boven en worden tot onze verrassing door mevrouw Milic in het Tsjechisch begroet.

De volgende dag zien we hoe aan de kade twee trotse Franse oorlogsschepen aanleggen en volgen het drukke handelsverkeer in de haven. Nog een paar uur scheidt ons van het vertrek van de trein naar Venetië.

Middageten. "Is er Tsjechische bediening?" De kelner antwoordt in het Duits: "Gisteren werd de Tsjechische kelner ontslagen. We

hebben hem niet meer nodig. De Tsjechen spreken immers altijd Duits."

Zouden die Tsjechen weten hoe de vork in de steel zit?

Triest, 1925, Leoš Janáček.

(vert. Wim Brandse)

Nieuws van het Janáček Genootschap

Op zaterdag 18 november a.s. zal in het kerkgebouw aan de Dr. Schaepmanstraat te Tiel (200 mtr tegenover het station) een manifestatie plaatsvinden van de Stichting Leoš Janáček Genootschap België/Nederland.

Voor donateurs, begunstigers en vrienden van het Genootschap is vanaf 15.30 uur een kennismakingsavond gearrangeerd. Om 20.00 uur zal een pianorecital in het kerkgebouw worden verzorgd door de Belgische pianiste Els Swinnen. Zij heeft zich in Tsjechië onderscheiden door haar interpretaties van Janáček's pianomuziek.

Dit concert is voor het publiek toegankelijk. De entree bedraagt f 10,00.

Op het programma staan de Sonate (I/X/1905), "Overwoekerd pad" deel II, "Moravische Dansen" en "In de mist".

Nadere informatie: 038-4441375 en 020-6766894.

PRANEDA b.v.

Nijmegen

Nederland

IMPORT - EXPORT

Microweg 11

6545 EL NIJMEGEN

Tel.: 080-723523

Fax: 080-723535

TSJECHIË en SLOWAKIJE

WANDELVAKANTIES

met Tsjechische en Slowaakse gidsen

9 dagen of 17 dagen

OF

Individuele WANDEL arrangementen

TOPO-Aktief

tel. 080 - 606 427

Postbus 1133, 6501 BC Nijmegen

2de Walstraat 73, Nijmegen

Voor u genoteerd uit de berichten van de Moravanka Fanclub en Muziekvriendenkring AMATINKA:

- Zaterdag 21 oktober 1995 vieren "De Vesterswalder Muzikanten" hun 10-jarig bestaan met een concert, te beluisteren in zaal Gieling, Dorpstraat 29 te Groessen (bij Zevenaar). Aanvang: 20.00 uur. Toegangsprijs: slechts f 5,- p.p. Info: tel. 0318-636996 en 0316-248334 (na 18.00 uur).

- Zaterdag 21 oktober kunt u Blaaskapel Amatinka beluisteren tijdens het festival, georganiseerd door de Rheinstädter Musikanten, in de Hal van Rooyen, Kuipersweg 39 te Woerden. Amatinka zal hier de avond afsluiten. Zij spelen van 23.30 - 01.30 uur.

- Zondag 22 oktober. "7e Open Belgische Kampioenschappen voor Blaaskapellen in het Cultureel Centrum te Harelbeke (B). Organisatie Nat. Verbond van Blaaskapellen. Info tel. 011/645952.

- Zondag 22 oktober kunt u Tufaranka zien in Breedenbroek.

- Zaterdag 28 oktober speelt Střibrňanka (uit Buchlovice) in Baarle Nassau.

- Zondag 29 oktober speelt Střibrňanka in Ontmoetingscentrum "De Huif" te St. Michielsgestel. Aanvang 14.00 uur. Info: A. van der Aa, tel. 04194-1602.

- Zondag 5 november heeft Blaaskapel Amatinka een optreden bij het Nat. Verbond van Blaaskapellen. U kunt naar hen luisteren van 17.45 - 18.45 uur in het Ontmoetingscentrum "Palethe", Jeuglaan 2 te Overpelt (B).

WAT HET OOG STREELT

Glastentoonstelling in Schalkwijk

Sculpturen van glas hebben in de wereld van de visuele kunst reeds een vaste plaats veroverd. Hierin hebben Tsjechische en Slowaakse kunstenaars een belangrijk aandeel gehad. De successen en unieke positie van de kunstenaars uit het voormalige Tsjecho-Slowakije is voor een belangrijk deel te danken aan de hiervoor speciale opleiding. De meeste hedendaagse Tsjechische en Slowaakse glas-kunstenaars hebben de hogere beroepsopleiding voor glas gevolgd, daarna de Akademie voor Toegepaste Kunst in Praag in Tsjechie of de Akademie voor Schone Kunsten in Bratislava in Slowakije.

De hoogleraren van beide scholen zijn uitstekende kunstenaars, die uiteraard een belangrijk stempel hebben gedrukt op de ontwikkeling en het werk van hun studenten. In Praag was het van 1963 t/m 1987 prof. Stanislav Libenský en in Bratislava van 1965 t/m 1979 prof. Václav Cigler.

Het werk van 16 kunstenaars die bij deze hoogleraren zijn afgestudeerd en recent werk van de hoogleraren zelf vormen de basis van de tentoonstelling in het Art Glass Centre International in Schalkwijk (bij Utrecht). Op deze tentoonstelling is ook het werk te zien van de studenten van de studio van prof. Vladimír Kopecký in Praag en de studio "Glass in Architecture" van prof.

Marian Karel. Deze hoogleraren hebben de zware taak op zich genomen om zorg te dragen voor de continuïteit van de goede reputatie van Tsjechisch glas.

De tentoonstelling wordt op 15 oktober geopend door de Tsjechische ambassadeur dhr. Jaroslav Mihule en duurt tot 19 november 1995.

Art Glass Centre International, Lekdijk 20, 3998 NH Schalkwijk (bij Utrecht), tel. 030-2601235, fax 030-2601228.

Openingstijden: maandag t/m vrijdag van 13.00 tot 18.00 uur, en op afspraak.

Fototentoonstelling Václav Havel

De foto's van Václav Havel, gemaakt door Bohdan Holomíček en Tomki Němec, zijn van 1 t/m 26 oktober te bezichtigen in het Stadhuis van Almere, Stadhuisplein 1, Almere-Stad.

Openingstijden: maandag t/m vrijdag van 9.00 t/m 17.00 uur, op zaterdag en zondag van 10.00 t/m 16.00 uur.

Hana Sugito.

Tentoonstelling Vojtěch Preissig te Naarden

U kunt nog tot en met 3 november terecht in het Comenius Museum te Naarden-Vesting om de interessante tentoonstelling van Vojtěch Preissig (1873-1944) te aanschouwen.

Vojtěch Preissig, een veelzijdig schilder, graficus, typograaf en illustrator, werkte in één van de rijkste periodes van de Tsjechische cultuur. De tentoonstelling is dan ook getiteld: "Kunst uit een bloeiperiode van de Tsjechische cultuur".

Vojtech Preissig 1907

Het werk van Preissig kenmerkt zich door een technisch hoogstaande, ingetogen stijl met een delicaat kleurgebruik. Van de circa vijftig werken die in het Comenius Museum te zien zijn, dateren de meeste uit de periode rond 1900: zijn Jugendstil-werk (zie de plaat op de omslag) is exemplarisch voor de eeuwwisseling en zonder meer kwalitatief vergelijkbaar met bijvoorbeeld werk van Alfons Mucha.

Om ook tijdgenoten van Preissig te laten zien heeft Galerie Groll, gespecialiseerd in Tsjechische kunst, in samenwerking met het Czech Centre in Den Haag, in het Comenius Museum een expositie ingericht die gewijd is aan de Tsjechische affichekunst van rond 1900.

Op de tentoonstelling is een uitgelezen selectie Jugendstil-affiches te zien van ondermeer Alfons Mucha, Jan Preisler en Viktor Oliva. Zo worden er drie werken van de invloedrijke Alfons Mucha getoond, waaronder 'Gismonda'. Dit affiche maakte Mucha in 1895 voor de actrice Sarah Bernhardt, naar

aanleiding van een voorstelling in het Théâtre de la Renaissance in Parijs.

De expositie Vojtěch Preissig en Art nouveau affiches van tijdgenoten is t/m 3 november a.s. te zien in het Comenius Museum, Kloosterstraat 33, Naarden-Vesting. Tel. 035-6943045. Geopend: dinsdag t/m zaterdag van 10-17 uur en zondag van 12-17 uur.

ONZE BOEKENPLANK

Ivan Klíma

Nieuwe verhalen: met een absurdistisch gegeven laat Klíma de alledaagse werkelijkheid omslaan in een wereld vol angst, onzekerheid, bedreiging.

Het eiland van de dode koningen

In het titelverhaal, 'Het eiland van de dode koningen', maakt de hoofdpersoon de balans van zijn leven op. Hij is een Tsjechische fabrieksdirecteur, rijk geworden onder het communistische regime. Met een vriendin, van wie hij niet echt houdt, is hij op vakantie in Griekenland. In de kranten volgt hij de gebeurtenissen rond de omwenteling in Praag en hij twijfelt tussen terugkeren of zijn vakantie voortzetten. Het wordt het laatste.

Op een onbewoond eiland, waar hij met de vriendin overnacht, overkomen hem de vreemdste dingen en heeft hij hallucinante ontmoetingen met een waarzegster, met zijn volgens berichten vermiste dochter, en met een vogel die zijn overleden ex-vrouw voorstelt.

In het verhaal 'De bril' verliest een jongeman in een hem onbekende stad zijn brilleglazen en gaat naar een opticien. Deze eigenaardige, bedreigende man stuurt hem met zijn assistente naar de achterkamer, waar zij hem zal 'helpen'.

De al wat gerimpelde assistente smelt zonder blikken of blozen het montuur om tot een klompje metaal en zegt hem dat de wereld zo veel mooier is. Hij zal beslist gelukkig zijn met wat hij ziet. Waarna zij zich uitkleedt en zich tegen hem aandrukt; de rimpels ziet hij immers niet.

Een typische Klíma-bundel, met alle vertrouwde ingrediënten: een lichtelijk absurde situatie vermengd met een dreiging, komische effecten, een vrolijke toon, en uiteraard in elk verhaal een man, een vrouw en seks. Maar ook nieuwe elementen, zoals de dood, en de magisch-realistische sfeer. Eén verhaal bevat verwijzingen naar het postcommunistische tijdperk, maar de andere zes verhalen zijn tijdloze verbeeldingen van algemeen-menselijke situaties.

Oorspronkelijke titel: *Ostrov mrtvých králů*. Vertaling: Kees Mercks. 168 blz. Prijs: f 29,50. ISBN: 90 284 1660 9.

Ivan Klíma (Praag, 1931) verbleef tijdens de tweede wereldoorlog in het concentratiekamp Theresienstadt. In de jaren vijftig studeerde hij Tsjechische taal- en letterkunde en begon in 1959 met het schrijven van prozawerken en toneelstukken. Hij maakte deel uit van de redactie van het literaire weekblad *Literární noviny* en nam actief deel aan de liberalisering tijdens de Praagse Lente. Na de Russische inval van 1968 werd hij getroffen door een publicatieverbod: gedurende twintig jaar kon zijn werk uitsluitend in het buitenland verschijnen. Sinds de 'fluwelen revolutie' van 1989 kan Klíma's werk in eigen land weer uitkomen en speelt hij een hoofdrol in de nieuwe schrijversbond.

Rapport "Nizozemsko"

Steeds meer Tsjechische en Slowaakse bedrijven doen zaken met of in Nederland. Richer Systems heeft een in het Tsjechisch geschreven rapport uitgegeven met informatie over Nederland nuttig voor Tsjechische en Slowaakse bedrijven, die handelen met Nederland of dat willen doen, eventueel in Nederland willen ondernemen. De belangstellenden worden gevraagd om contact op te nemen met:

Richer Systems, dr. J. Chudáček

Populierendreef 218, 2272 GZ Voorburg, Nederland

tel: 070 - 387 33 46 fax: 070 - 386 50 13

ALLERHANDE

Gelet op het goede functioneren van het Steunpunt Midden- en Oost-Europa Rotterdam heeft het College van Burgemeester en Wethouders besloten het bestaan van het steunpunt voor drie jaar te verlengen.

Niet alleen het College was tevreden, over het algemeen waren de "klanten" van het steunpunt het ook. Via een evaluatieonderzoek zijn zeventig personen gevraagd naar hun ervaringen met het steunpunt. Zij waren unaniem tevreden over de dienstverlening.

Daarnaast gaven zij nuttige tips voor de toekomst. Zo bleek er behoefte te bestaan aan bijeenkomsten over bepaalde thema's (zoals over subsidies of over onderwijscontacten) en aan een brochure over het steunpunt.

De activiteiten voor het komende jaar zijn gebaseerd op de ervaringen die het steunpunt het afgelopen jaar opdeed, alsmede op de door de "klanten" gegeven tips. Er zal in elk geval een aantal themabijeenkomsten worden georganiseerd.

Verder zal het overzicht van Rotterdamse contacten met Oost-Europa worden aangevuld met gemeentelijke projecten en nieuwe initiatieven.

Een brochure over het steunpunt komt binnenkort uit en een handleiding subsidies staat voor de zomer van 1996 op het programma.

Uiteraard blijft de dienstverlening van het steunpunt voorop staan. Voor informatie of advies over bijvoorbeeld subsidies, vrijwilligers of Rotterdamse activiteiten in Midden- en Oost-Europa kunt u altijd bij het steunpunt terecht.

Mirjam van Oosterhout.

Tsjechisch

Van mevrouw E.E. Koekebakker uit Wageningen ontving de redactie onderstaande gegevens voor cursussen Tsjechisch, verzorgd door ons lid Zuzanne Baakman.

Het knipsel is uit het cursusprogramma 1995-1996 van de Volksuniversiteit Ede, Stationsweg 109. Tel. 0318-615112.

Tsjechisch voor beginners I

De laatste jaren krijgen veel mensen met Tsjechie te maken d.m.v. vrienden, vakanties of zaken. Net als andere slavische talen is het Tsjechisch voor Nederlanders een moeilijke taal om te leren. Als u er echter voldoende tijd aan besteedt is het goed te doen. In deze cursus wordt veel aandacht besteed aan de grondbeginselen van de grammatica, aan lezen en aan een gesprek voeren.

Docent: Mw. Z. Baakman	Start : donderdag 28 september '95
Duur : 24 lessen van 1¼ uur	Kosten: f 242, =
Tijd : 19.15 - 10.30 uur	Code : 144

Tsjechisch voor beginners II

Deze cursus is een vervolg op Tsjechisch voor beginners I. Er wordt op dezelfde manier gewerkt. Degenen die bekend zijn met de 1e en 4e naamval van de zelfstandige naamwoorden, bijvoeglijke naamwoorden, bezittelijke voornaamwoorden en aanwijzende voornaamwoorden kunnen in deze cursus instappen.

Docent: Mw. Z. Baakman	Start : donderdag 28 september 1995
Duur : 24 lessen van 1¼ uur	Kosten: f 242, =
Tijd : 20.45 - 22.00 uur	Code : 145

Tsjechisch op vakantie

In deze cursus wordt veel aandacht besteed aan uitspraak en leren van begrippen die met toerisme te maken hebben. Naast de taal maakt de cursist ook kennis met de geschiedenis en cultuur van Tsjechië. Deze vakantiecursus maakt uw voorbereiding op uw vakantie compleet.

Docent: Mw. Z. Baakman	Start : donderdag 18 april 1996
Duur : 8 lessen van 2 uur	Kosten : f 145, =
Tijd : 19.15 - 21.15 uur	Materiaal: f 20, =
	Code : 146.

Comeniusdag 1995

Op zaterdag 11 november wordt de eerste Comeniusdag gehouden, in de Grote Kerk van Naarden van 14.00 tot 17.00 uur.

Spreekers op deze dag zijn prof.dr. P.H. Kooijmans en H.J.A. Hofland.

Op 15 november van dit jaar is het 325 jaar geleden dat Comenius is overleden en in Nederland zijn laatste rustplaats heeft gevonden. Zijn graf was tijdens de communistische overheersing van zijn vroegere vaderland een bedevaartplaats voor naar vrijheid hunkerende mensen. Het is ook thans nog voor burgers uit Tsjechië en Slowakije een plaats om de vrijheid te gedenken.

De datum 11 november valt toevallig samen met de wapenstilstandsday van de eerste wereldoorlog.

In 1945, 50 jaar geleden, werd de Verenigde Naties opgericht. De Verenigde Naties hebben voorts het jaar 1995 uitgeroepen tot "VN-jaar voor tolerantie". Een en ander heeft er toe geleid, dat de Comenius Stichting voor de eerste Comeniusdag een programma heeft samengesteld, dat bestaat uit voordrachten, omlijst door muziek uit het land van Comenius. Twee prominente sprekers hebben zich bereid verklaard tijdens de bijeenkomst op 11 november het woord te voeren:

- De heer H.J.A. Hofland, journalist, zal spreken over "De crisis van de verdraagzaamheid".
- De heer prof.dr. P.H. Kooijmans, hoogleraar te Leiden en oud-minister van Buitenlandse Zaken heeft als onderwerp "Wereldbestuur of wereldanarchie?".

Deze middag zal muzikaal opgeluisterd worden door het Praagse Barok Trombone Trio en de trompettist V. Kozderka.

De toegangsprijs voor deze dag bedraagt f 35, =, voor studenten en scholieren f 15, =.

U kunt zich hiervoor schriftelijk aanmelden onder vermelding van uw naam en adres en het aantal gewenste toegangskaarten, te zenden aan: Comenius Stichting, Postbus 5810, 1410 GA Naarden. Het verschuldigde bedrag voor de toegangskaarten kan gestort worden op bankrekening nr. 554085216 of postgirorekening 2326180 t.n.v. Comenius Stichting Naarden.

Voor nadere informatie kunt u zich wenden tot het secretariaat van de stichting: tel. 035-6948130 of 6932267, fax 035-6915884.

Tiende symposium van de Stichting Tsjechen en Slowaken in Nederland

Het "Symposium"-comité van de Stichting Tsjechen en Slowaken in Nederland nodigt u hierbij uit op het 10e symposium met cultureel programma.

Het symposium vindt plaats op 4 november 1995 in het Restaurant Landgoed Groenendaal, Groenendaal 3, Heemstede. Het symposium begint om 9.30 uur en eindigt om 17.00 uur.

In de ochtend zullen een aantal sprekers het woord voeren:

- Prof.dr. Ivan Gadour van de Universiteit Groningen met een lezing getiteld "Enkele socialistische lijnen in de transformatie van de Tsjechische maatschappij".
- PhDr Jana Kohnová van de Karel Universtiteit in Praag over de veranderingen in het onderwijssysteem na 1989.
- Drs. Carla van Cauwenberghe van de Adviesgroep voor Opleiding en Organisatie uit Den Bosch over de vernieuwing van het onderwijssysteem in Tsjechië en Slowakije en de samenwerking met Nederland.

Na de lunch is er een paneldiscussie met Tsjechische, Slowaakse en Nederlandse middelbare scholieren over o.a. het onderwijs en het pesten van leerkrachten.

Het geheel wordt besloten met satire en zang van het bekende Praagse duo Jan Vodňanský en Daniel Dobiáš.

De voertaal van het symposium is Tsjechisch en Slowaaks.

Inlichtingen en reservering bij: Dr. J. Hrouda, tel. 023-5583010; Drs. J. Bobková, tel. 020-6715239.

RECREA
Op vakantie?
RECREA heeft vakantiewoningen, pensions en hotels in Nederland, Duitsland en Tsjechië.
Voor info: RECREA
Heerderweg 70 Tel. 05780-13992
8161 BN EPE Fax 05780-14145

Tsjechisch

OF EEN VAN DE
108 ANDERE TALEN

Praktischoling

Praktischoling taalcursussen met:
Boeken, cassettes, CD's en videobanden!

Taalcursussen voor: beginners, gevorderden, hobby,
vakantie, werk, bedrijf, conversatie, spreekvaardigheid.
Telefonische studie helpdesk.

ook vakantie cursussen!

TALEN o.a.: Albanees, Amerikaans, Armeens, Arabisch (7 soorten!), Armeens, Azerbeidzjaans, Bengaals, Birmaans, Braziliaans, Bulgaars, Japans, Cambodjaans, Catalaans, Chinees (3 soorten!), Chinyan, Deens, Duits, Engels, Estlands, Ethiopisch, Filipijns, Fins, Frans, Fula, Georgisch, Grieks (oud en nieuw), Gujarati, Haïtiaans, Hausa, Hawaïaans, Hebreeuws, Hindi, Hongaars, Iers, Igbo, Indonesisch, Italiaans, Japans, Jiddisch, Kazach, Kruudi, Koreaans, Lakota, Litj, Lett, Litouws, Maleis, Marokkaans, Michawik, Mongools, Moré, Navajo, Nederlands, Noors, Oekraïens, Oezbeeks, Papamintoe, Pissamaquoddy, Perzisch, Pool, Portugees, Pungba, Roemeens, Russisch, Sanskriet, Servo-Kroatisch, Shona, Sioux, Singales, Slowaaks, Spaans, Swahili, Tagalog, Taiwanese, Telugu, Thai, Tibetaans, Tsjechisch, Turks, Twi, Urdu, Vietnamese, Welsh, Yoruba, Zweeds en Zuid-Amerikaans Spaans.

BEL onze INFOLIJN: 046 - 52.99.88
Maandag t/m vrijdag 9.00 - 21.00, zaterdag 10.00 - 14.00 uur.

Ja, ik wens **gratis** en vrijblijvend informatie over de taal VTS
Ohr./Mevr. _____
Adres _____ Tel: _____
Postcode/plaats _____

Ban opsturen naar: Praktischoling, Postbus 521, 6130 AM SITTARD

'Verrassings!'

Volgens Comenius moest er een nauw verband bestaan tussen spelen en leren.

"Kinderspel geduydet tot sinnebeelden ende leere der seden". Titelprent van Cats' "Emblemata amores moresque spectantia". Uitgave van 1622: "Al schijnt het spel, het is een beelt Van al dat m'n in de werelt speelt" De omgeving stelt het Hof van Zeeland te Middelburg voor.